

Máte problém? Čo radia právnici

Má dcéra priateľa nárok na dedičstvo?

? Trinásť rokov som žila s priateľom, ktorý bol rozvedený a mal tri deti. Jeho bývalá žena a syn zomreli. S dcérami sa vôbec nestýkal. V roku 2005 sme si kúpili starší dom za 45-tisíc korún. Mám päť detí, priateľ zomrel. Prišla však za mnou jeho dcéra a chce, aby som jej vyplátila 2 500 eur. Majú jeho dcéry nárok na dedičstvo, keď sa 18 rokov nevideli? Žila som s ním, starala som sa o neho, keď bol chorý.

HELENA ČAĽOVÁ

Zásadnou otázkou, ktorú treba v tomto prípade vyriešiť je, či váš priateľ bol riadnym spoluvlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, t. j. či mal k nehnuteľnosti vlastnícke právo. Táto skutočnosť by mala byť evidovaná na liste vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti. V prípade, že priateľ mal vlastnícke (resp. spoluvlastnícke) právo k nehnuteľnosti, tento majetok spadá do dedičstva poručiťela. V takom prípade by jeho dcéry ako potomkovia poručiťela mali jednoznačne nárok na dedenie spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti, a to vzhľadom na skutočnosť, že v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka sú zákonnými dedičmi v prvej dedičskej skupine. Deti poručiťela sú okrem uvedeného aj tzv. neopomenuteľnými dedičmi, čo znamená, že ich možno z dedenia vylúčiť iba z dôvodov uvedených v zákone.

Poručiťel by za života mohol svoje deti vydediť samostatným právnym úkonom, ktorým je listina o vydedení, ktorú by poručiťel musel spísať písomne, a to vlastnou rukou, alebo ju zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice. Zákon stanovuje štyri dôvody, na základe ktorých je možné vydediť poručiťelovho potomka, pričom konkrétny dôvod vydedenia musí byť presne špecifikovaný v listine o vydedení. Na vydedenie postačuje, aby bol naplnený čo i len jeden z uvedených dôvodov. Prvým dôvodom vydedenia je skutočnosť, že potomok poručiťela v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiťe-

FOTO: SHUTTERSTOCK

lovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch. Druhým dôvodom vydedenia je skutočnosť, že potomok poručiťela trvalo neprejavuje o poručiťela opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať. Tretím dôvodom na vydedenie môže byť skutočnosť, že potomok poručiťela bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka. Posledným, štvrtým dôvodom vydedenia môže byť skutočnosť, že potomok poručiťela vedie trvalo neusporiadaný život. Trvalo neusporiadaným životom sa pritom v zmysle súdnej praxe rozumie napríklad také konanie potomka poručiťela, keď opustí zamestnanie pre odpor k práci, hoci je odkázaný na zárobkovú činnosť, vedie záhalčivý spôsob života, alebo sa pravidelne živí páchaním trestnej činnosti, prípadne sa necháva vydržiavať inou osobou, a tak vlastne vydáva seba, prípadne aj svoju rodinu mravnej skaze.

Predpokladám, že svojou otázkou ste mierily práve na uvedený druhý dôvod vydedenia. Samotné naplnenie tohto dôvodu však na platné a účinné vydedenie potomka poručiťela nepostačuje. Samotnú listinu o vydedení totiž musí spísať poručiťel za svojho života. Pokiaľ váš priateľ takúto listinu nespísal, obe jeho dcéry sú jeho zákonnými dedičkami,

pričom ich nárok na dedičstvo by mohol byť do určitej miery, najviac však jednej polovice, limitovaný závetom poručiťela. Na záver ešte poukážem na skutočnosť, že slovenský právny poriadok pozná aj inštitút tzv. dedičskej nespôsobilosti. Na to, aby dedič nebol spôsobilý dediť, nie je potrebné spísať listiny o vydedení, ale musia byť naplnené zákonom požadované znaky dedičovho konania. Podľa zákona nededí ten, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiťelovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo zavrhnutiahodného konania proti prejavu poručiťelovej poslednej vôle. Poručiťel však v takomto prípade môže tento čin odpustiť, v dôsledku čoho je dedič opätovne oprávnený dediť.

Mám voči súrodencom záväzky, keď mi rodičia darovali byt?

? V roku 1998 mi rodičia darovali byt darovacou zmluvou, ktorá je uložená v advokátskej kancelárii. Stal som sa tak výlučným vlastníkom dotyčného bytu. Môj otec zomrel, mama ešte žije. Mama má trvalé bydlisko v byte, ktorý mi rodičia darovali. Vyplývajú pre mňa voči mojim súrodencom nejaké záväzky z darovaného bytu? Môžem v budúcnosti slobodne rozhodovať aj o testamentár-

nom darovaní môjho bytu alebo o jeho prípadnom odpredaji?

MARIAN BEŇO

Je nesporné, že vlastnícke právo k bytu je možné previesť na nadobúdateľa aj darovacou zmluvou, ale potrebné je vlastnícke právo z darovacej zmluvy aj zapísať do listu vlastníctva, a to rozhodnutím orgánu, ktorým je v zmysle katastrálneho zákona (č.162/1995 Z.z.) príslušná správa katastra. Podľa § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej ako OZ), ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie podľa § 47 ods. 1 OZ platí, že účastníci od zmluvy odstúpili, čo však v prípade zmlúv o prevode nehnuteľností neplatí, keďže obligačné právne účinky takýchto zmlúv nastávajú bez ohľadu na rozhodnutie štátneho orgánu alebo orgánu verejnej správy.

Z obsahu vašej otázky je zrejmé, že vám právne poradenstvo vo veci uzavretia darovacej zmluvy poskytovala advokátska kancelária, a keďže tvrdíte, že ste výlučným vlastníkom bytu, pri formulovaní našej odpovede vychádzame z toho, že ste včas a riadne podali návrh na vklad vášho vlastníckeho práva k prevádzanému bytu a ste ako výlučný vlastník (s výškou podielu 1/1) zapísaný aj na liste vlastníctva.

Ako výlučný vlastník bytu máte teda všetky dispozície práva, ktoré vám z titulu vlast-

níckeho práva plynú, a to právo slobodnej držby, užívania a nakladania s vecou, teda aj právo byt odpredať. V budúcnosti môžete nepochybne v súlade s § 123 OZ slobodne byt predať, darovať alebo odkázať v záвете (testamente). Ak nemáte deti, môžete v testamente vlastníctvo bytu odkázať tretej osobe. V prípade, ak máte deti, je dôležité pri spisovaní testamentu pamätať na ustanovenie § 479 ods. 1 OZ, podľa ktorého sa maloletým potomkom musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona (s výnimkou, že došlo k platnému vydedeniu potomkov).

Ak tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný. Keďže sa vo vašej otázke pýtate na možnosť testamentárneho darovania, odporúčam vám, aby ste vypracovanie testamentu nechali notárovi alebo advokátovi, a to najmä z dôvodu, že darovanie pre prípad smrti nie je podľa slovenskeho právneho poriadku prípustné.

Pokiaľ ide o nároky vašich súrodencov, z dôvodu darovania vašimi rodičmi byt už nebude predmetom dedenia. Ak bol byt jediným majetkom vašich rodičov, potom nie je čo v dedičskom konaní prejednávať a bude zastavené pre nemajetnosť. Ak by však vaši rodičia zanechali ďalší majetok, napríklad obrazy, peniaze alebo pozemky, potom by mohli vaši súrodenci žiadať v dedičskom konaní, aby sa na váš podiel započítalo to, čo ste dostali od rodičov počas ich života (v tomto prípade predmetný byt).

Predpokladáme, že dedičské konanie po vašom otcovi už prebehlo a vzájomné nároky vašich súrodencov v tejto časti sú už vyrovnané.

Čo sa týka trvalého pobytu vašej matky v byte, táto skutočnosť vám nebráni v nakladaní s bytom, pretože trvalý pobyt má len evidenčný charakter a v prípade prevodu bytu môže vlastník nehnuteľnosti trvalý pobyt oprávnenej osobe za zákonom stanovených podmienok kedykoľvek zrušiť.

ODPOVEDE VYPRACOVAL TÍM PRÁVNÍKOV ADVOKÁTSKEJ KANCELÁRIE HKP LEGAL S.R.O. V ZLOZEMÍ MGR. PETER KUBOVIČ, JUDR. PAVOL TOROŠA A MGR. FEDOR ŠROBAR